

ková podstata pletich nevyžaduje, by nastalo zvýšení cen nebo by byla pachatelem určitá cena již požadována; stačí, že činnost pachatelova byla způsobila, stupňovati cenu; že tato způsobilost tu byla také ohledně stěžovatele, zjišťuje nalézací soud výrokem, »že si B. byl vědom, že už značným ziskem N-ovým cena líhu musí se stupňovati a že je vyloučeno, že by byl nabídl a prodal líh bez osobního zisku«.

Čís. 561.

Ustanovení § 222 tr. zák. platí i ohledně příslušníků československé armády. Souběh se zločinem pozdvižení.

Násilí, jehož bylo použito proti brzdaři nebo strojvůdci, by vynucena byla jízda s lokomotivou, směřuje přímo proti dopravnímu úřadu (§ 76 tr. zák.), jemuž přísluší řízení provozu železnic. Souběh zločinu veřejného násilí dle § 76 tr. zák. se zločinem pozdvižení.

Pobuřování (§ 70 a násl. tr. zák.) nemusí se státi slovem, nýbrž prostředkem jakýmkoliv, zvláště také vlastním příkladem. Působení pachatelovo na okolí zůstane pobuřováním, i když se minulo pozitivním účinkem. I ten, kdo byl sveden, může býti pobuřovatelem. O »setrvání v odporu...« ve smyslu § 70 tr. zák. lze mluvit pouze tehdy, setrvali-li pachatelé v odporu i potom, když se ze skutečného dalšího zakročení vrchnosti neklamně přesvědčili, že vrchnost hodlá přes kladený jí odpor provést svou vůli.

Není třeba, by »odpor« ve smyslu § 68 tr. zák. byl vrchnosti kladen právě v době, o níž jde, stačí, byl-li účelem sročení.

(Rozh. ze dne 7. října 1921, Kr II 407/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaných do rozsudku zemského trestního soudu v Brně jako soudu vyjimečného ze dne 5. března 1921, jímž byli stěžovatelé uznáni vinnými zločinem pozdvižení dle §§ 68 a 69 tr. zák., pokud se týče zločinem veřejného násilí dle § 76 tr. zák. a zločinem svádění vojáků k porušení služebních povinností dle § 222 tr. zák., pokud napadly výrok o vině, vyhověl jim však, pokud napadly výrok o trestu, jenž jim byl vyměřen dle vyšší, pokud se týče nižší sazby § 70 tr. zák., rozsudek v tomto směru zrušil a vyměřil jim trest dle vyšší, pokud se týče nižší sazby § 71 tr. zák. — mimo jiné z těchto

důvodů:

Zmateční stížnost Františka R-a obrací se především z důvodu § 281 čís. 9 a) tr. ř. proti odsouzení stěžovatelovu pro zločin dle § 222 tr. zák., poněvadž § 222 tr. zák. mluví jen o mužích, kteří jsou povinni ku c. a k. službě vojenské a nemá tudíž prý místa při svádění vojáků československé armády ku porušení služebních povinností. Na vyvrácenou stačí poukázati na zákon ze dne 28. října 1918 č. 11 sb. z. a n., čl. 2 o souvislosti dosavadního právního řádu se stavem novým, nastavším zřízením samostatného státu Československého, jemuž nelze rozuměti jinak, než že ustanovení vydaná ohledně c. a k. armády platí od převratu ohledně armády

československé, právě jako na příklad předpis § 58 c) tr. zák. nepřevzat byl do republiky na další ochranu neporušenosti území neexistujícího více císařství rakouského, nýbrž na ochranu území republiky. Další námitka, že voláno bylo na vojíny pozdravem »Na zdar« všeobecně a že výzva ku složení zbraně byla nezpůsobitou ku svádění vojínů ku porušení služební povinnosti, není blíže provedena a nemá též podkladu ve skutkových zjištěních rozsudku a nelze k ní proto při posuzování správnosti rozhodnutí po stránce právní hleděti. Mohla by nastati otázka, zda odsouzení podle § 222 tr. zák. může obstáti vedle odsouzení stěžovatelova dle § 68, 69 tr. zák., ježto rozsudek sám vyslovuje, že výzva stěžovatelova ku vojínům měla za účel, by se usnadnilo odzbrojovati vojsko. Než ani tu nelze shledati závady, ježto teprve později nastavší násilné odzbrojování vojínů srcceným davem spadá do rámce násilného odporu proti vrchnosti, ježž zodpovídati jest pachatelům dle předpisů o zločinu pozdvížení. Předchozí výzva obžalovaného měla však právě za účel předejiti tomuto násilnému odporu ohledně oné části mužstva, jež by dobrovolně porušila služební své povinnosti a zbraně vydala. Jde tudíž o samostatný trestný čin v rámci všeobecného odporu proti státní moci, ježž pachateli zvláště sluší jako zločin přičítati.

Týž důvod zmatečnosti (§ 281 čís. 9 a) tr. ř.) spatřuje zmateční stížnost v tom, že stěžovatel odsouzen byl pro zločin dle § 76 tr. zák., poněvadž brzdař N. a strojvůdce V., jimž stěžovatel rozkázal vydati lokomotivu, pokud se týče jeti s lokomotivou do I., nejsou úřadem, a nelze jich proto znásilniti takovým způsobem, jak má na mysli § 76 tr. zák. Než tu sluší poukázati na zvláštní ráz provozu služby železniční, jenž tomu brání, by shledáváno bylo v jednání stěžovatelově pouhé násilí proti jednotlivému orgánu veřejné služby po způsobu § 81 tr. zák. Tyto jednotlivé orgány, vykonávající jen nařízení úřadu železničního, nemohou disponovati samovolně lokomotivou, poněvadž taková dispozice dle povahy služby železniční obsahuje v sobě nutně disposici s celou tratí a zasahovala by rušivě do celého provozu železnice. Proto nečelí násilí proti brzdaři nebo strojvůdci za účelem vynucení jízdy s lokomotivou jen proti osobě těchto železničních zřízenců, nýbrž nutně též proti dopravnímu úřadu vůbec, jemuž řízení provozu železnice přísluší a jemuž se tím v jeho působnosti násilně překáží. S tohoto stanoviska však právem spatřovati bylo v násilném zabránění odjezdu vlakové garnitury, zmocnění se lokomotivy a ve vypravení jejím do I. a zpět přímo akt zmocnění se lokální dráhy, vyhovující podmínkám § 76 tr. zák. I zde ovšem nastává otázka bylo-li toto jednání pachatelům přičítati jako zvláštní zločin, sbíhající se se zločinem pozdvížení, to tím spíše, že § 76 tr. zák. v poslední větě výslovně obmezuje působnost tohoto paragrafu na případ, není-li čin těžším zločinem, čemuž bylo by tak alespoň tehdy, kde pozdvížení, v jehož rámci násilí se stalo, spadalo pod přísnější předpis § 70 po příp. § 71 první sazby tr. zák. Tu pak sluší uvážiti, že v násilném odporu, k němuž se pachatelé s ostatními účastníky srotili, nastala po odzbrojení vojska a četnictva ve vlaku i elektrárně a obsazení této a před příchodem nového vojska dne 14. prosince přestávka, které ovšem pozdvíženíci použili k připravování případného dalšího odporu. Byť i násilné zasahování do působnosti úřadů v této přestávce sloužilo též jen připravování tohoto případného dalšího odporu, až by nové vojsko

k uklidnění a znovuzavedení pořádku došlo, přece jen, pokud spadalo do doby mezi obojím násilným odporem, což platí alespoň ohledně násilně vynucené jízdy s lokomotivou do I. a nazpět, nebylo více součástí skutkové podstaty zločinu pozdvižení, odsouzením pro tento zločin vyčerpaného a nebylo závady, aby zvláště jako zločin § 76 tr. zák. pachatelům nebylo přičítáno.

Stížnost odporuje konečně z důvodu § 281 čís. 11 tr. ř. výroku o trestu tvrzením, že trest vyměřen byl neobyčejně přísně a zvláště že neprávem použito bylo vyšší trestní sazby, platící pro pobuřovatele. Výtku provedená nespadá vůbec pod žádnou formu zmatku dle § 281 čís. 11 tr. ř. a mohla by toliko přijíti v úvahu pro opravný prostředek odvolání. Vlastnost stěžovatelovu jako pobuřovatele odůvodňuje rozsudek poukazem na to, že obžalovaný svým obzvláště pobuřujícím vystoupením v ě d o m ě a ú m y s l n ě působil k tomu, by ostatní sročené dělnictvo vojsku a četnictvu kladlo odpor. Ovšem vyžaduje pojem pobuřování intelektuelní působení na jiné nejen ku kladení, nýbrž i ku s e s i l o v á n í n e b o z v ý š e n í odporu. Toto nemusí se právě státi slovem, nýbrž prostředkem jakýmkoli, zvláště také vlastním příkladem, byl-li na straně pachatelově úmysl, příkladem působiti na soudruhy způsobem vzněcujícím a povzbuzujícím. Takový úmysl však rozsudek ohledně stěžovatele výslovně zjišťuje, a nelze tudíž shledati právně pochybeným, shledal-li soud na základě tohoto zjištění ve stěžovateli pobuřovatele. Zmateční stížnost Jana K., Viléma P. a Cyrila V. shledává z důvodů § 281 čís. 11 tr. ř. překročení hranice trestní, pokud tato odůvodněna jest v zákoně jmenovitými okolnostmi přitěžujícími, v tom, že nalézací soud použil proti stěžovatelům vyšší sazby § 70 tr. zák. místo nižší sazby § 71 tr. zák. Pokud jde o otázku použití trestní sazby § 70 tr. zák. vůbec, bude o ní později zvláště pojednáno. Vyšší sazby tohoto paragrafu použito bylo toliko u stěžovatelů Jana K. a Viléma P. a jen těchto dvou — a nikoliv také Cyrila V. — může se týkati uplatňování § 281 čís. 11 tr. ř. Již shora bylo vytknuto, že pobuřování vyžaduje pojmově intelektuelní podněcování jiných ku zločinné činnosti, t. j. v tomto případě ku kladení, nebo také jen ku zvýšení a zesílení odporu vrchnosti. Neprávem označuje stížnost za další požadavek, by určitá zločinná činnost jiného, zde tedy odpor nebo jeho zvýšení, byla bezprostředním účinkem tohoto pobuřování. Sama zmateční stížnost vyvrací toto své tvrzení, mluvíc o »pobuřování«, jehož bezprostředním účinkem má býti zločinná činnost pobouřeného. Působení pachatelovo na okolí zůstane pobuřováním, i když se minulo pozitivním účinkem, nebo když účinek takový alespoň nemůže býti prokázán. Zjištěním rozsudku odporuje tvrzení stížnosti, že činnost stěžovatelů nijak nevybočovala z mezí kolektivní činnosti massové, kterou soud prostě subsumoval pod pojem pozdvižení. Rozsudek výslovně vytknul ohledně jednotlivých obžalovaných zvláště význačnou činnost, již nad průměr činnosti massy vynikli a o níž marně snaží se stížnost dovoditi, že byla jen nahodilou (§§ 258, 288 č. 3 tr. ř.). Rozsudek ohledně obou stěžovatelů výslovně zjišťuje vzhledem ku této vynikající činnosti, že oba stěžovatelé s v ý m p ř í k l a d e m v ě d o m ě a ú m y s l n ě působili k tomu, by ostatní sročený lid vojsku a četnictvu kladl odpor. Již shora bylo dovozeno, že takovéto zjištění úplně oprávnjuje, by dotyční pachatelé byli označeni jako pobuřovatelé. Shledává-li stížnost negaci tohoto význačného postavení

stěžovatelů v tom, že rozsudek zároveň přiznal jim, jako všem ostatním spoluobžalovaným, polehčující okolnost »svedení k činu následkem štvavého vystoupení nesvědomitých vůdců tehdejšího hnutí«, přehlíží, že i stěžovatelé právě jako ostatní spoluobžalovaní, mohli býti svedeni se strany třetí ku pozdvižení vůbec, že však při tom, když se jednou ku pozdvižení dali svést, počínali si v provedení odporu způsobem na bezprostřední okolí vznětlivě působícím, což ovšem stačilo, aby — jakkoli sami svedeni — stali se pobuřovateli. Odůvodněny jsou však stížnosti všech obžalovaných, pokud napadají použití zvláštní trestní sazby § 70 tr. zák. Vytýkají rozsudku, že nesprávně vykládá § 70 v pojmu »setrvání v odporu« proti osobám vrchnostenským nebo strážím »k utišení nepokoje přicházejícím« a provádí tím zmatek § 281 čís. 11 tr. ř., že totiž soud nalézací při výměře trestu překročil hranice zákonné sazby trestné, pokud závislou jest na přitěžujících okolnostech v zákoně zejména uvedených. Nejvyšší soud měl již v trestní věci Kr II 243/21, týkající se téhož pozdvižení, příležitost precisovati v tomto ohledu své právní stanovisko. Vyslovil, že jako »stráže k utišení nepokoje přicházejícím« v úvahu přichází vojsko, které dne 14. prosince pod vedením podplukovníka Š. do O. došlo, aby po událostech ze dne předchozího obnovilo v O. pokoj a pořádek. S tohoto hlediska jeví se ovšem nesprávným všeobecné stanovisko rozsudku, že všichni stěžovatelé v odporu setrvali, poněvadž »se neobmezili pouze na pouhá připojení ku sročenému davu, nýbrž přímo se utkali v boji s ozbrojenou státní mocí«. Rozsudek přehlíží, že ne setrvání v odporu vůbec, nýbrž setrvání v odporu proti osobám vrchnostenským neb strážím k utišení nepokoje přicházejícím jest podmínkou trestní sazby dle § 70 tr. zák., o čemž nemůže býti řeči, ježto se stěžovatelé utkali v boji toliko dne 13. prosince s ozbrojenou státní mocí ku ochraně elektrárny určené a na posilu jí dne 13. prosince vlakem přijedší. Dle toho odpadá použití trestní sazby dle § 70 tr. zák. u Jana K. ml. a Matěje S. Než rozsudek v dalším odůvodnění poukazuje ohledně jednotlivých stěžovatelů, a to Františka R., Josefa F., Jana K. st., Viléma P., Ladislava Š. — také na to, že nespokojili se svou spolučinností při odzbrojování vojska, pokud se týče četnictva, dne 13. prosince dopoledne, nýbrž, že i odpoledne téhož dne, znásilňující úřady, disponující železniční lokomotivou, rozestavující hlídky a pod. v odporu proti státní moci pokračovali. V tomto směru vyslovuje se zmíněný již rozsudek Nejvyššího soudu, že celá akce zahájená po zdolání četnictva i vojska v O. dne 13. prosince zde i v okolí čelila nepřímo k tomu, aby další odpor proti vojsku, jehož zakročení po událostech tohoto dne ovšem nutně musilo býti očekáváno, byl připraven. Ale právě proto, že šlo tu jen o přípravu dalšího odporu pro případ, ovšem očekávaný, že vojsko k uklidnění nepokoje bude vysláno, nešlo ještě o setrvání v odporu proti tomuto vojsku jakožto strážím přicházejícím za účelem utišení nepokoje, jak předpokládá to § 70 tr. zák. Sluší míti za to, že, činí-li zákon vyšší trestnost dle § 70 tr. zák. závislou na setrvání v odporu proti strážím, k utišení nepokoje přicházejícím, má na očích zvláštní vzdor pozdviženců, který jeví se v tom, že setrvávají ve svém odporu i tehdy, když se ze skutečného dalšího zakročení vrchnosti neklaumně přesvědčili, že se tato se stavem následkem pozdvižení nastalým nemíní spokojiti, nýbrž přes odpor pozdviženců hodlá provést svou vůli. Even-

tualita § 73 tr. zák. musí zde zůstatí ovšem stranou, ježto zde není opravného prostředku veřejného obžalobce, jenž by zkoumání skutku s tohoto hlediska umožňoval. Nebylo proto z uvedených důvodů odůvodněným použití trestní sazby § 70 tr. zák., což platí též ohledně Cyrila V., tím spíše, že přišel dne 13. prosince do O. teprve v době, když vojsko a četnictvo bylo již odzbrojeno. Zbývá ještě zkoumati otázku správnosti použití trestní sazby u obžalovaných Františka R., Viléma P. a Ladislava Š., ježto dle skutkových zjištění rozsudku mohla by v úvahu přijíti účast jejich na odporu dne 14. prosince, kde nepochybně byly tu předpoklady § 70 tr. zák. Ohledně Františka R. poukazuje rozsudek na to, že i dne 14. prosince 1920 »řídil agendu« na nádraží v O. Ohledně Viléma P. zjišťují důvody rozsudkové, že »i konečně druhého dne (t. j. 14. prosince) opět šel na elektrárnu, kde setrval až do příchodu vojska«. Ohledně Ladislava Š., že »po oba dva dny byl na elektrárně« a že »zůstal na elektrárně ještě i dne 14. prosince 1920, kdy tam došlo k boji s vojskem«, a že pak ve svém bytě uschoval strojní pušku, která byla dělníky odňata odzbrojenému vojsku. V této činnosti právě uvedených stěžovatelů nelze však spatřovati »setrvání v odporu proti vrchnosti«, jak je má na mysli zákon v § 70 tr. zák., a neprávem použil tedy nalézací soud sazby dle tohoto ustanovení.

Pokud jde o obžalovaného Cyrila V. není správnosti odsouzení jeho pro zločin pozdvižení na újmu okolnost, že dne 13. prosince 1920, když vojsko v elektrárně a na nádraží násilně bylo odzbrojováno, nebyl v O., nýbrž že teprve odpoledne, jak zjištěno, ovšem věda, co se dopoledne na elektrárně stalo, k sročení se připojil, na elektrárně ozbrojen puškou až do večera hlídku konal a vedl večer hlídku ozbrojených dělníků do P. Neboť i když v době V-ova příchodu do O. bylo vojsko, jež chránilo elektrárnu a přijelo na posilu, sročeným dělnictvem již zdoláno a nebylo zde tudíž více orgánů vrchnosti, jimž by byl mohl býti odpor kladen, přece tím nebylo sročení za účelem kladení odporu vrchnosti skončeno, jelikož dělnictvo zůstalo sročeno a připravovalo další odpor proti novému vojsku, jehož příchod očekávalo a jež se také druhého dne dostavilo. Proto nutno v připojení ku sročení ještě i v tomto období shledávati skutkovou podstatu zločinu pozdvižení, ježto obrat, aby vrchnosti násilím kladen byl odpor, v § 68 tr. zák. označuje již dle doslovu toliko účel sročení, nikoli však, aby odpor ten skutečně právě v době, o niž jde, byl kladen. Proto dopouští se dle § 69 tr. zák. zločinu pozdvižení i ten, kdo se »teprve v dalším průběhu« ku sročení přidá až do té doby, kdy odpor vrchnosti definitivně byl zdolán aneb od úmyslu, jej klásti, konečně bylo upuštěno. Mínil-li zmateční stížnost, že se již dle výroku rozsudkového nedopustil zločinu pozdvižení dle § 68 tr. zák., nýbrž toliko dle § 69 tr. zák., čemuž přikládá význam pro trestní sazbu, již při výměře trestu bylo použito, vyplývá lichost tohoto tvrzení z toho, co řečeno bylo shora o vzájemném poměru §§ 68 a 69 tr. zák.

Čís. 562.

Krádež bankovek opatřených padělanými kolky.

(Rozh. ze dne 8. října 1921, Kr I 311/21.)